



Souhrnná teritoriální informace:

Bulharsko



Velvyslanectví ČR v Bulharsku 8. 5. 2022 15:27

Bulharsko se nachází v jihovýchodní Evropě, na Balkánském poloostrově. Země sousedí na severu s Rumunskem (hranici tvoří převážně Dunaj), na západě se Srbskem a Severní Makedonií, na jihu s Řeckem a na jihovýchodě s Tureckem. Východní hranici tvoří Černé moře.

Bulharská republika je parlamentní demokracií s jasně daným rozdělením moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní, v čele státu stojí přímo volený prezident a výkonnou moc představuje vláda (Rada ministrů) sestavovaná na základě výsledků parlamentních voleb politickými stranami, které jsou zastoupeny v jednokomorovém Národním shromáždění. Vzhledem k rozložení voličských preferencí v posledních letech se zpravidla jedná o koaliční vládu - aktuálně jsou ve vládní koalici zastoupeny čtyři strany.

Země je od 1. ledna 2007 členským státem EU, tudíž i zákonodárství je harmonizováno s unijní legislativou. Fungování právního systému však vykazuje dlouhodobě řadu nedostatků a je předmětem opakované kritiky EK i mezinárodních organizací. Bulharsko i z tohoto důvodu nebylo doposud vyřazeno z Mechanismu spolupráce a verifikace (CVM) EU.

Bulharská ekonomika představuje průmyslově-zemědělské, otevřené a tržní hospodářství se středně rozvinutým soukromým sektorem a určitým podílem strategických státem vlastněných podniků (zejména energetika, klíčová infrastruktura). V posledních letech vykazovala poměrně vysoké tempo růstu HDP nad průměrem EU, nicméně nadále zůstává zemí s nejnižšími příjmy a platy, nejnižším HDP na hlavu i nejhorší produktivitou práce v EU.

Pro české firmy je Bulharsko známým a zajímavým trhem, kde tradičně působí celá řada firem na poli obchodní výměny, ale i investic. Mezi klíčové zájmové sektory patří energetika, dopravní průmysl a infrastruktura, ICT, obranný průmysl, zdravotnictví, vodohospodářství, ochrana životního prostředí a další. Přes ekonomické potíže a negativní dopady pandemie COVID-19 očekávají domácí i zahraniční analytici poměrně rychlé oživení bulharské ekonomiky a návrat k růstovému trendu. I díky nedávnému schválení Národního plánu obnovy a udržitelnosti a tím i očekávaným masivním přísunem finančních prostředků z EU lze předpokládat výskyt celé řady zajímavých příležitostí pro uplatnění českých firem. Bulharsko by také mohlo těžit z možného přesunu výrobních investic např. z Asie zpět do Evropy.

Základní údaje	
Hlavní město	Sofie
Počet obyvatel	6,92 mil.
Jazyk	oficiální jazyk bulharština, dále se používá turečtina, rozšířeny jsou angličtina, ruština, němčina
Náboženství	pravoslavné (75,9 %), islám (9,4 %), protestantství (1,1 %), katolické (0,8 %)
Státní zřízení	parlamentní republika
Hlava státu	Rumen Radev
Hlava vlády	Kiril Petkov
Název měny	bulharský lev (BGN)
Cestování	
Časový posun	+1 hodina
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	PhDr. Lukáš Kaucký
Ekonomický úsek	Ing. Petr Vávra
Konzulární úsek	PhDr. Olga Zdrálková
CzechTrade	Ing. Martin Hlavnička
Czechinvest	ne
Ekonomika	
2021	
Nominální HDP (mld. USD)	77,3
Hospodářský růst (%)	3,4
Inflace (%)	3,3
Nezaměstnanost (%)	6



Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veľetřhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty



1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)



1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu:

Bulharská republika (Republika Balgarija)

Systém vládnutí:

Bulharská republika je dle Ústavy z července 1991 parlamentní demokracií s jasně daným rozdělením moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní, v čele státu stojí přímo volený prezident a výkonnou moc představuje vláda (Rada ministrů) sestavovaná na základě výsledků parlamentních voleb politickými stranami, které jsou zastoupeny v jednokomorovém Národním shromáždění (240 křesel). Právo volit mají občané po dovršení 18 let.

Politická situace:

Poslední prezidentské volby se konaly společně s parlamentními dne 14. listopadu 2021 (1. kolo) a 2. kolo 21. listopadu, kdy byl do funkce zvolen na další období dosavadní prezident Rumen Radev s viceprezidentkou Ilijanou Jotovovou. Další volby by se měly uskutečnit v roce 2026.

Hlavní politické subjekty, které se dle volebních výsledků ze 14. listopadu 2021 dostaly do parlamentu:

- 1 Pokračujeme ve změnách (PP)
- 1 Občané za evropský rozvoj Bulharska (GERB)
- 1 Hnutí za práva a svobody (DPS)
- 1 Bulharská socialistická strana (BSP)
- 1 Je takový národ (ITN)
- 1 Demokratické Bulharsko (DB)
- 1 Obrození (V)

Do začátku května 2021 vládla v zemi koaliční vláda GERB, VMRO-BNP a NFSB (poslední dvě v alianci Sjedinění vlastenci), již se podařilo dokončit řádný mandát přes mnohé skandály, kritiku zevnitř i ze zahraničí, loňské 100 dnů trvající protesty v ulicích i COVID-19).

V řádných parlamentních volbách dne 4. 4. 2021 strana GERB získala sice nejvíc křesel v parlamentu, ale ocitla se v úplné izolaci a nepodařilo se jí vytvořit na první pokus vládu. Na dalších místech podle volebního zisku se umístily ITN (překvapení), dále BSP, DPS, DB a ISMV, nicméně ani ITN, ani BSP se nepokusily s ohledem na rozložení sil a neochotu ke spolupráci vůbec vládu sestavovat, proto musel prezident 45. Národní shromáždění po měsíci od voleb rozpustit, jmenovat úřednickou vládu a vyhlásit nové volby na 11. 7. 2021.

Bohužel ani červencové volby politickou situaci v zemi nezměnily k lepšímu, scénář se zopakoval, parlament byl rozpuštěn, znovu byla jmenována úřednická vláda a nové volby se konaly společně s prezidentskými dne 14. 11. 2021.

Po volbách se povedlo sestavit vládu z koalice čtyř stran – PP, BSP, ITN a DB, která se 13. prosince po vyslovení důvěry v parlamentu ujala funkcí.

Složení vlády:

- 1 Předseda vlády: Kiril Petkov (PP)
- 1 Místopředseda vlády pro evropské fondy a ministr financí: Asen Vasilev (PP)
- 1 Místopředsedkyně vlády pro efektivní státní správu : Kalina Konstantinová (PP)
- 1 Místopředsedkyně vlády pro hospodářství a průmysl a ministryně hospodářství a průmyslu: Kornelie Ninová (BSP)
- 1 Místopředseda vlády pro regionální rozvoj a blahobyt a ministr regionálního rozvoje a blahobytu: Grozdan Karadžov (ITN)
- 1 Místopředseda vlády pro klimatické politiky a ministr životního prostředí a vod: Borislav Sandov (DB)
- 1 Ministr vnitra: Bojko Raškov (PP)
- 1 Ministryně zahraničních věcí: Teodora Genčovská (ITN)
- 1 Ministr práce a sociální politiky: Georgi Gjokov (BSP)
- 1 Ministr obrany: Dragomir Zakov (PP)
- 1 Ministryně spravedlnosti: Nadežda Jordanová (DB)
- 1 Ministr školství a vědy: Nikolaj Denkov (PP)
- 1 Ministryně zdravotnictví: Asena Serbezová (PP)



- 1 Ministr kultury: Atanas Atanasov (PP)
- 1 Ministr zemědělství: Ivan Ivanov (BSP)
- 1 Ministr dopravy a spojů: Nikolaj Sabev (PP)
- 1 Ministr pro růst a inovace: Daniel Lorer (PP)
- 1 Ministr energetiky: Alexandar Nikolov (ITN)
- 1 Ministr mládeže a sportu: Radostin Vasilev (ITN)
- 1 Ministr cestovního ruchu: Christo Prodanov (BSP)
- 1 Ministr pro e-government: Božidar Božanov (DB)



1.2 Zahraniční politika země

Od počátku přechodného období po pádu komunismu až do dnešních dní směřovalo Bulharsko do euroatlantických struktur, kam dnes pevně patří a společenská podpora této orientace je trvale vysoká. Od 1. 1. 2007 je Bulharsko oficiálně členskou zemí EU, doposud však není součástí Schengenského prostoru. Evropská komise také doposud vůči Bulharsku (a Rumunsku) uplatňuje Mechanismus pro spolupráci a ověřování (CVM), který byl zaveden ihned po vstupu těchto zemí do EU, jelikož podle mínění Unie potřebovaly dosáhnout určitého pokroku v oblastech reformy soudnictví, boje s korupcí a, v případě Bulharska, s organizovaným zločinem. Komise vydává pravidelné roční hodnotící zprávy s posouzením stavu a doporučeními, jež jsou následně projednány Radou ministrů a potvrzeny v závěrech. Referenční hodnoty pro Bulharsko se týkají nezávislosti, profesionality a účinnosti soudnictví, boje proti korupci a opatření proti organizované trestné činnosti. V roce 2021 vstoupila země do ERM II a pokračuje v přístupovém procesu do eurozóny (předpoklad vstupu 1. 1. 2024).

V dubnu 2004 se Bulharsko stalo členskou zemí NATO, od roku 1996 je součástí WTO. V současné době jedná o vstupu do OECD.

V zahraniční a zejména bezpečnostní politice se bulharští politici dlouhodobě výrazně orientují na USA – v roce 2019 došlo k podpisu smlouvy o nákupu stíhaček F-16 a Američané projevují zájem i o další velké obranné nákupy (např. bojová vozidla pěchoty). Americké technologie se mohou také uplatnit v oblasti energetiky, kde již dlouhý čas působí v tepelných elektrárnách v regionu Marica Iztok, snaží se nabídnout i moderní technologie pro zvažovanou dostavbu bloků jaderné elektrárny v Kozloduji.

Bulharsko se dlouhodobě snažilo udržovat dobré vztahy s Ruskem, s nímž jej pojí historická blízkost díky osvobození od tureckého jha v 19. století i energetická závislost díky dodávkám ropy, zemního plynu i angažovanosti na poli jaderné energetiky. Přesto se ani Sofii nevyhnuly skandály s ruskými špiónážními aktivitami včetně podezření ze zapojení do několika výbuchů muničních skladů v uplynulé dekádě. Aktuální agrese Ruska na Ukrajině vzájemné vztahy ještě více zhoršila.

Země se rovněž snaží budovat výhodné vztahy s ČLR, kde hledá nový prostor pro uplatnění exportních komodit. Pragmatické vztahy udržuje i s Tureckem, s nímž ji pojí komplikovaná historie a společná hranice, která opakovaně čelí migračním tlakům.

Klíčový region bulharské zahraniční politiky představuje západní Balkán, kde se Sofie snaží budovat svou pozici. Historické spory však aktuálně komplikují vztahy s Republikou Severní Makedonie, která usiluje o zahájení přístupových rozhovorů s EU, zatímco Bulharsko přístupový proces zablokovalo. Vzájemný spor se zatím stále nedaří uspokojivě vyřešit.



1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel:

6 838 937 osob (ke 31. 12. 2021)

Počet obyvatel BG se od roku 1987 každým rokem snižuje. Posledních deset let obyvatelé Bulharska ubývali pravidelným tempem 0,7 %. Koncem 80. let 20. století dosahoval počet obyvatel historického maxima necelých 9 milionů, od té doby klesl o více než 20 %. Pokles pokračoval i v roce 2021 (meziroční úbytek 1,1 % neboli 77 611 osob), počet obyvatel se již snížil pod 7 milionů, t. j. na úroveň před II. světovou válkou.

Složení dle pohlaví:

muži – 48,4 %, ženy – 51,6 %.

Ve městech žije 73,1 % obyvatel. Pokračuje stárnutí populace – podíl obyvatel ve věku 65 let a více dosáhl v roce 2021 34 %. Průměrná délka života činí 74,9 roku, hrubá míra úmrtnosti dosáhla 21,7 zemřelých na 1 000 obyvatel (+19,4 % meziročně díky negativnímu dopadu pandemie COVID-19), porodnost 8,5 novorozenců na 1 000 obyvatel.

Národnostní složení:

Bulhaři 84,8 %, Turci 8,8 %, Romové 4,9 %, Arméni, Židé, Vlaši, Řekové a Rusové 1,4 %

Náboženské složení:

křesťané (zejména pravoslavní - 76 %) 82,1 %, muslimové 13,7 %, ateisté 4,2 %



2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)



2.1 Základní údaje

Podle předběžných údajů vzrostl HDP v r. 2021 o 3,4 %, v roce 2022 je odhadován růst HDP ve výši 3,8 % a rok později 3,2 %. Obnovení domácí i vnější poptávky po zrušení pandemických restrikcí pomohlo oživení bulharské ekonomiky a návratu k ekonomickému růstu, byť další vlna nákazy v druhé polovině roku opět vedla k částečným restrikcím, které ovlivnily ekonomický vývoj. V roce 2022 by růst HDP měl pokračovat díky znovuotevření ekonomiky a obnovení důvěry spotřebitelů, jež se promítne do růstu spotřeby. Veřejné výdaje v podobě fiskálních opatření na podporu zdravotnictví, občanů i podnikatelů postupně zmizí, na druhé straně by mělo Bulharsko profitovat z prostředků EU ve formě Národního plánu obnovy a odolnosti. Podle EIU v letech 2023-2026 však průměrné tempo růstu dosáhne 2,6 % z důvodu pokračujícího úbytku populace, omezené kapacity pracovního trhu, nízkého růstu reálné mzdy kvůli nízké produktivitě a také kvůli stále nedostatečně rozvinuté infrastruktury a nevyhovujícího institucionálního prostředí, jež brzdí investice.

Nominální hodnota HDP v roce 2021 dosáhla 77,3 mld. USD a odhad EIU pro roky 2022 a 2023 činí 78,7, resp. 84,3 mld. USD. HDP na hlavu v roce 2021 představoval hodnotu 26 420 USD a do roku 2023 by měl stoupnout na 30 426 USD.

Běžný účet vykázal za rok 2021 přebytek ve výši 0,2 % HDP oproti 1,4 % v r. 2020, v roce 2022 by měl stoupnout na 0,8 %.

Deficit státního rozpočtu by měl ze 4 % HDP v r. 2021 (4,78 mld. EUR) klesnout podle analytiků EIU na 2,6 % v roce 2022. Fiskální deficit způsobily především výdaje na opatření proti COVID-19, jakož i vládní dotace na ceny energií pro domácnosti, byť se zvýšil objem vybraných daní díky vysoké inflaci.

Nezaměstnanost se na konci roku 2021 pohybovala na rekordní úrovni ve výši 6 % s odhadem mírného poklesu na 5,6 % v letošním roce.

Meziroční inflace dosáhla v prosinci 2021 7,8 %, což je nejvíc za posledních 14 let. Průměrná inflace za rok 2021 činila 3,3 %. Důvodem byly především rostoucí ceny topení, paliv a potravin. Inflace by měla postupně v meziročním srovnání klesat díky stabilizaci cen na trhu, na druhé straně tlak na pracovním trhu a silná domácí poptávka budou tlačit i nadále na růst cen. Index cen výrobců (PPI) vzrostl podle odhadu EIU za rok 2021 na 15,5 %. Na vině byly především ceny energií a růst výrobních nákladů.

Struktura bulharské ekonomiky

Bulharsko je otevřenou ekonomikou postavenou na tržních principech a se středně vysokou úrovní příjmů. V EU pevně zakotvená země má silný fiskální rámec, stabilní měnu fixovanou vůči euru (tzv. currency board), spoléhá na volný obchod i volný pohyb kapitálu s ostatními zeměmi, což činí zemi atraktivním místem pro zahraniční investice.

Z hlediska ekonomické struktury tvoří hlavní část služby (63 %), dále průmysl (31 %) a zemědělství (6 %). Z hlediska průmyslu největší podíl patří zpracování potravin (23 %), následované zpracováním kovů (20,6 %), strojírenstvím (12,3 %), zpracováním surovin (10,9 %), kaučuku a plastů (10,9 %), výrobou textilu (7,7 %), elektroniky (5,3 %), zpracováním dřeva (4,9 %) a chemickým průmyslem (4,4 %).

Co se týče vývozu, mezi hlavní položky patří stroje, zařízení a dopravní prostředky, dále tržní výrobky podle druhu materiálu, různé hotové výrobky, potraviny a živá zvířata, chemikálie. Dováží se především stroje, zařízení a dopravní prostředky, tržní výrobky podle druhu materiálu, chemikálie, suroviny, potraviny.

Hlavní ekonomické ukazatele Bulharska

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,6	-4,1	3,4	3,8	3,2
HDP/obyv. (USD/PPP)	24 743,40	24 600,00	26 420,00	28 770,00	30 430,0
Inflace (%)	3,1	1,7	3,3	4,1	2,7
Nezaměstnanost (%)	5,6	7,4	6	5,6	4,8
Export zboží (mld. USD)	33,4	32	40,7	42,8	45,8
Import zboží (mld. USD)	37,8	34,5	44,1	46,7	50,4
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-3,2	-2,2	-2,3	-2,7	-3,3
Průmyslová produkce (% změna)	0,6	-7	5,8	3,5	3
Populace (mil.)	7	6,9	6,9	6,8	6,8



Konkurenceschopnost	48/63	48/63	53/64	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	03.VII	03.VII	03.VII	N/A	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

Platební bilance Bulharska dosáhla na konci roku výsledku 219,3 mil. EUR (-685,8 mil. EUR oproti roku 2020), z toho běžný účet - 271,4 mil. EUR (-230 mil. EUR) a kapitálový účet 490,7 mil. EUR (-455,8 mil. EUR).

Vládní dluh činil 21,2 % HDP, avšak v roce 2022 je odhadován jeho růst až na 27,7 % a postupně by se podle EIU měl brát na 24,2 % na konci roku 2026.



2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Současný stav a výhled

Podle odhadu EIU se běžný účet v roce 2021 vrátí k mírnému přebytku ve výši 0,2 % HDP (0,2 mld. USD) díky oživení vývozu služeb. V roce 2022 očekávají analytici přebytek běžného účtu ve výši 0,8 % HDP, neboť pokračující oživení domácí poptávky a prohloubení schodku obchodní bilance bude kompenzováno zlepšením salda druhotných příjmů a částečným oživením inkasa z cestovního ruchu. V letech 2022-26 lze očekávat rostoucí příliv prostředků z EU (z Fondu obnovy EU) a oživení v oblasti služeb a bilance druhotných příjmů pomůže udržet přebytek běžného účtu.

Platební bilance, devizové rezervy, deficit státního rozpočtu/HDP, veřejný dluh/HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba

Platební bilance Bulharska dosáhla na konci roku výsledku 219,3 mil. EUR (-685,8 mil. EUR oproti roku 2020), z toho běžný účet -271,4 mil. EUR (-230 mil. EUR) a kapitálový účet 490,7 mil. EUR (-455,8 mil. EUR).

Devizové rezervy představovaly na konci roku 2021 41,8 mld. USD a do konce roku 2023 by měly podle EIU stoupnout na 44,2 mld. USD.

Deficit státního rozpočtu by měl z 2,9 % HDP v r. 2021 (4,78 mld. EUR) klesnout podle analytiků EIU na 2,6 % v roce 2022 a postupně se změnit v přebytek v roce 2025. Fiskální deficit za rok 2021 způsobily především výdaje na opatření proti COVID-19, jakož i vládní dotace na ceny energií pro domácnosti, byť se zvýšil objem vybraných daní díky vysoké inflaci.

Vládní dluh činil 26,9 % HDP, v roce 2022 je odhadován jeho růst až na 27,7 %, avšak postupně by se podle EIU měl vrátit na 24,2 % na konci roku 2026 (nad úroveň roku 2019 - 20,2 %, avšak na nižší úrovni než u ostatních zemí v regionu).

Zahraniční dluh činil na konci roku 2021 46,1 mld. USD a podle odhadů EIU by měl klesnout do roku 2023 na 45,2 mld. USD. Dluhová služba dosáhla v roce 2021 5,9 mld. USD a do konce roku 2023 podle předpovědi stoupne na 7,1 mld. USD.

Veřejné finance	2021
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-2,9
Veřejný dluh (% HDP)	26,9
Bilance běžného účtu (mld. USD)	0,2
Daně	2022
PO	10 %
FO	10 %
DPH	20 % obecně 9 % turistické ubytování 0 % finanční služby, staré budovy, zem. půda atd.



2.3 Bankovní systém

Bankovní systém Bulharska je otevřený a regulovaný standardním způsobem národní bankou. V roce 2020 vstoupilo Bulharsko do systému ERM II a připravuje se na vstup do eurozóny (plán 1. 1. 2024).

Základní úroková sazba je již od června 2020 na úrovni 0,00 %.

Bulharská národní banka (Bulgarian National Bank, BNB) je ústřední měnovou autoritou v zemi. Od roku 2007 patří mezi plnoprávné členy Evropského systému centrálních bank, uskutečňuje bankovní dozor a hlídá stabilitu místní měny.

Bulharská rozvojová banka (Bulgarian Development Bank, BDB) je finanční institucí z 99,9 % vlastněnou státem. Zajišťuje přímé financování i financování prostřednictvím dalších úvěrových institucí. Současné zaměření BDB cílí na start-upy a inovace, vývozce finálních produktů, průmysl a těžební sektor.

K 31. 12. 2021 v zemi operovalo na 25 bank, z nichž sedm zde působilo jako pobočky zahraničních bank.

Do pěti největších bank (66,9 % aktiv) podle objemu aktiv ke konci roku 2021 patřily:

- 1 UniCredit Bulbank (www.bulbank.bg) – vznikla v roce 2007 jako výsledek fúze tří bank, jež ovládala italská skupina UniCredit Group (Bulbank, Hebros Bank a Holcim), je největší bankou v zemi z hlediska kapitálu, vkladů a úvěrů. Zaměstnává cca 4 200 pracovníků a provozuje 170 poboček po celé zemi. Podíl na trhu činí 18,4 %.
- 1 DSK Bank (www.dskbank.bg) – obdoba bývalé Československé spořitelny, vznikla v roce 1951, patří do maďarské skupiny OTP Bank Group, jedné z největších finančních skupin ve střední a východní Evropě. Má 93 poboček, 100 afilací, 119 bankovních kanceláří, 9 regionálních, 20 obchodních a 40 finančních center. Zaměstnává cca 6 700 pracovníků. Podíl na trhu činí 18 %.
- 1 United Bulgarian Bank (www.obb.bg) – založena v roce 1992 sloučením 22 regionálních komerčních bank v Bulharsku. Zprivatizována v roce 1997, vlastní plnou licenci pro poskytování bankovních operací. Provozuje 190 obchodních míst po celé zemi s 2 800 pracovníky. Podíl na trhu činí 11,5 %.
- 1 Postbank (www.postbank.bg) – formálně Eurobank Bulgaria je autonomní bulharskou bankou financovanou prostřednictvím místního i mezinárodního trhu. Součástí skupiny Eurobank EFG se sídlem v Řecku. Podíl na trhu činí 10,7 %.
- 1 First Investment Bank (www.fibank.bg) – vznikla v roce 1993 a je největší bankou vlastněnou místním soukromým kapitálem. Obsluhuje cca 380 tis. individuálních a 21 tis. firemních klientů prostřednictvím sítě 21 poboček a 68 kanceláří v celém Bulharsku. Podíl na trhu činí 8,3 %.

Celkový objem aktiv v bankovním systému vzrostl v roce 2021 o 9,2 % na 135,41 mld. BGN (69,23 mld. EUR) oproti roku 2020.



2.4 Daňový systém

Daňový systém

Daňový systém v Bulharsku je přehledný a stabilní. Bulharsko uzavřelo přibližně 70 daňových dohod s ostatními státy, podepsalo také multilaterální instrument OECD (MLI) v červnu 2017. Daňovým úřadem je Národní příjmová agentura ([National Revenue Agency](#)). Podrobnější informace o daních jsou dostupné na webu firmy [Deloitte](#).

Daně

Daň z příjmů fyzických osob je upravena Zákonem o zdanění příjmů fyzických osob (Personal Income Tax Act – PITA). Počínaje 1. lednem 2008 byl zaveden systém rovné daně z příjmů fyzických osob ve výši 10 %. Povinnost platit tuto daň mají fyzické osoby včetně živnostníků. Daň se vztahuje na příjmy zaměstnanců v pracovním poměru, příjmy z ekonomické činnosti na živnostenský list a další ekonomické činnosti související zejména s poskytováním vlastnických práv apod.

Daň z příjmu právnických osob jsou podle Zákona o dani z příjmů právnických osob (Corporate Income Tax Act – CITA) povinny platit všechny právnické osoby se sídlem v Bulharsku. Ostatním právnickým osobám se zdaňují pouze příjmy z činnosti na území Bulharska. Sazba daně z příjmu právnických osob byla od roku 2005 postupně snižována z 19,5 % až na 10 %, počínaje 1. 1. 2007.

Daň z přidané hodnoty – povinnost odvodu DPH mají podniky, jejichž zdanitelný příjem za posledních 12 měsíců převýšil 50 tisíc leva (25,5 tisíc eur). Standardní sazba DPH je stanovena na 20 %, snížená 9 % sazba je uplatňována na služby hoteliérů. Existují služby, které jsou od odvodu DPH osvobozeny, jsou to určité finanční, vzdělávací, pojišťovací a jiné služby zvlášť vyjmenované zákonem.

Očekávaný vývoj

Diskuze o celkové daňové politice a reformách zejména v oblasti daňových zvýhodnění pokračují. Vláda se zabývá plánem na zavedení daně z kapitálového majetku a omezení přítomnosti offshorových společností v ekonomice. Z důvodu koronavirové krize platila do konce roku 2021 výjimečně snížená DPH na 9 % u restauračních a cateringových služeb vč. piva a vína, prodeje knih, dětské výživy a hygienických potřeb, využití sport. zařízení a služeb cestovních kanceláří.



3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)



3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Podle dostupných údajů Národního statistického úřadu Bulharska činil objem obchodu s EU v roce 2020, z toho vývoz představoval 35,8 mld. BGN (18,3 mld. EUR), což bylo o 4,2 % méně než v roce 2019, a dovoz 36,6 mld. BGN (18,7 mld. EUR, o 9,2 % méně). Deficit klesl v roce 2020 na 736,8 mil. BGN (377 mil. EUR, o 75 % méně).

Podíl výměny s EU na celkovém objemu zahraničního obchodu činil v roce 2020 63 %.

Obchodní vztahy s ČR

Ekonomika a obchod jsou významnou oblastí vzájemných vztahů. Obchodní obrát od roku 2015 překračuje sumu 1 mld. EUR a má postupně vzrůstající tendenci. Saldo obchodní bilance je dlouhodobě kladné, jeho pokles se v posledních letech zastavil. Vývoj vzájemného obchodu překročil v roce 2021 doposud rekordní objem z roku 2019, což ukazuje na obnovení pozitivního trendu po pandemii COVID-19. Vývoz z ČR činil za r. 2021 1 031,5 mil. EUR (což představuje nárůst 17,5 % meziročně), dovoz z Bulharska 675,8 mil. EUR (+ 3,1 %), obrát 1 707,3 mil. EUR (+ 11,4 %) a bilance ve prospěch ČR se zvýšila na 355,7 mil. EUR (+ 59,9 %).

V českém vývozu nadále dominují strojírenské výrobky jako dopravní prostředky a jejich díly, energetika, elektrické a elektronické přístroje, léčiva, textilní suroviny. Do ČR se nejvíce dovážejí elektrické a elektronické přístroje a součástky, léčiva, díly pro automobilový průmysl. Za loňský rok vykázaly z hlavních položek v českém vývozu nejvyšší nárůst potraviny a zvířata (+2,4 %) a chemikálie (+10 %), naopak nejvíce se propadly minerální paliva (-39,4 %), nápoje a tabák (-27,4 %) a stroje a dopravní prostředky (-9,3 %). Na bulharské straně hlásí nejvyšší nárůst potraviny a živá zvířata (+10,7 %), nápoje a tabák (+14,7 %) a chemikálie (+6,6 %), nejvíce se propadly stroje a dopravní prostředky (-8 %).

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z ČR (mld. CZK)	17,3	18,9	19,9	18,8	23,2
Import do ČR (mld. CZK)	12,4	16,1	16,2	14,6	14,6
Saldo s ČR (mld. CZK)	4,9	2,8	3,7	4,2	8,6

Zdroj: ČSÚ



3.2 Přímé zahraniční investice

Stav přímých zahraničních investic (PZI) v zemi

Přímé zahraniční investice v Bulharsku dosáhly podle BNB za rok 2021 čistého přílivu ve výši 1 265,1 mil. EUR (1,9 % HDP), což znamená spád o 1,73 mld. EUR (58 %) oproti roku 2020 (3 mld. EUR, 4,9 % HDP).

Největší čisté investice v tomto období připutovaly do Bulharska z Lucemburska (552 mil. EUR), Německa (271,1 mil. EUR), Rakouska (243,5 mil. EUR) a Belgie (181,7 mil. EUR), největší odliv vykázalo Rusko (-349 mil. EUR) a Švýcarsko (-137,1 mil. EUR) a ČR (-89,8 mil. EUR).

Ke konci roku 2020 zaujímal největší podíl v sektorové struktuře PZI mimo finanční sektor obchod a oprava aut a motocyklů, dále reality, energetika, reklama, výroba kaučuku, plastů apod.

Stav bulharských přímých zahraničních investic (PZI) v zahraničí

Čistý tok investic z Bulharska do ciziny dosáhl za rok 2021 126,6 mil. EUR oproti 211,6 mil. EUR za rok 2020. Celková hodnota bulharských PZI na konci roku 2021 činila 2 893,5 mil. EUR, největší objem hlásí Rumunsko (354,1 mil. EUR), dále Marshallovy ostrovy (256,4 mil. EUR), Srbsko (211,8 mil. EUR), Řecko (211,6 mil. EUR), Itálie (181,1 mil. EUR), USA (178,8 mil. EUR), Nizozemí (169,2 mil. EUR), Moldávie (163,2 mil. EUR) a Německo (145,7 mil. EUR).

Investiční prostředí a bariéry

Mnoho investorů považuje Bulharsko i nadále za atraktivní nízkonákladovou investiční destinaci s vládními pobídkami pro nové investice. Země nabízí jednu z nejlevnějších pracovních sil v Evropské unii (EU) i nízké a rovné daně z příjmu a podnikání. Bulharsko má však nejnižší míru produktivity práce v EU a ve střednědobém horizontu je produktivita dále ohrožena kvůli rychle se snižujícímu počtu obyvatel.

Neexistují žádná zákonná omezení pro zahraniční vlastnictví nebo kontrolu firem. Až na některé výjimky se zahraničním subjektům dostává stejného zacházení jako domácím firmám a jejich investice nejsou prověřovány ani jinak omezovány.

Zahraniční investoři mají však i nadále obavy ohledně právního státu v Bulharsku. Vedle endemické korupce investoři uvádějí další problémy, které brání investicím, včetně obtížného získávání potřebných povolení, nepředvídatelnosti v důsledku častých změn právních předpisů a legislativy, pokusů o zneplatnění dlouhodobých státních zakázek a neefektivního soudního systému.

Klíčové ukazatele a postavení Bulharska v mezinárodních žebříčcích:

- 1 Index vnímání korupce Transparency International - v roce 2021 78. ze 180 (skóre 42/100, zhoršení o dvě místa)
- 1 Doing Business Světové banky - v roce 2020 61. ze 190 zemí
- 1 Globální inovační index - v roce 2021 35. místo ze 129 zemí (zlepšení o dvě příčky)

Přímé zahraniční investice ČR v Bulharsku

V roce 2021 došlo dle údajů BNB k odlivu českých PZI ze země v hodnotě 89,8 mil. EUR a celkový objem se dostal na úroveň 633,6 mil. EUR.

ČR je významným zahraničním investorem v Bulharsku, zejména v oblasti energetiky a nově i telekomunikací a médií. V posledních letech došlo ke dvěma velkým investicím (2018 a 2020), kdy v obou případech skupina PPF zakoupila aktiva norského mobilního operátora Telenor za cca 800 mil. EUR a získala mediální skupinu bTV Group s celoplošnou TV stanicí.

Skupina ČEZ v roce 2004 zprivatizovala regionální distribuční společnosti na západě země (vč. Sofie). Po jejich restrukturalizaci ČEZ vlastnila 67 % v distribuční skupině ČEZ Razpredelenie Bulgaria a v ČEZ Elektro Bulgaria, zajišťující prodej elektřiny zákazníkům. V roce 2006 skupina ČEZ zprivatizovala tepelnou elektrárnu ve Varně. Ta byla koncem roku 2017 prodána bulharskému kupci (cca 50 mil. EUR). Několik let po privatizaci se ČEZ začal potýkat s problémy, způsobenými zejména netržním prostředím v zemi a snahou řešit sociální problémy umělým udržováním nízkých cen elektřiny. To vedlo k celkovému zhoršení situace v oblasti energetiky a problémy byly často řešeny na úkor zahraničních investorů. V r. 2013 bylo zahájeno řízení o odebrání licence ČEZu, to však bylo ukončeno bez rozhodnutí. V současné době firma vede arbitrážní řízení s bulharským státem. V červnu 2019 se ČEZ dohodl na prodeji svých aktiv s bulharským finančním holdingem Eurohold. Cena transakce byla 335 mil. EUR (cca 8,6 mld. Kč). Prodej byl dokončen v červenci 2021, ČEZ se stáhl z místního trhu a Eurohold nyní změnil i název a logo firmy.

V energetice podniká také společnost Energo-Pro Svitavy, která vstoupila na bulharský trh v roce 2000. Společnost postupně



nakoupila 14 vodních elektráren s instalovaným výkonem 166 MW. V roce 2012 firma koupila od německého E.ON za 133 mil. EUR cca 1/3 el. distribuce země v severovýchodní části Bulharska. Tato společnost zatím o svém odchodu z Bulharska neuvažuje, přestože se potýká s podobnými problémy jako ČEZ. Také tato firma zahájila arbitrážní řízení proti státu (dříve než ČEZ), stejně jako rakouská EVN, která drží zbylou třetinu distribuce v zemi.

Skupina PPF koupila v roce 2018 bulharská aktiva od norského mobilního operátora Telenor (součástí kontraktu byla také aktiva Telenoru v Maďarsku, Srbsku a Černé Hoře, v Bulharsku nově působí pod obchodní značkou Yettel). Odhaduje se, že bulharská část představovala cca 700-800 mil. EUR. PPF měla zájem i o vstup na bulharský mediální trh. V únoru 2018 se dohodla na koupi televizní stanice Nova Broadcasting od švédské skupiny Modern Times Group (MTG). V červenci 2018 však bulharský regulátor KZK tento prodej, stejně jako v případě ČEZ, zablokoval. PPF nicméně ovládla TV stanici bTV poté, co získala v říjnu 2020 kontrolu nad mateřskou společností CME.

Mezi další významné investory v zemi patří firmy BTL Industries (výrobní závod v Plovdivu a výzkum v Sofii, zdravotnické vybavení), Korado (výroba radiátorů), Hronovský (automobilový průmysl), AŽD (zabezpečení pro železnice) atd.

Bulharské investice v Česku podle údajů BNB klesly v roce 2021 o 4,4 mil. EUR a činily 17 mil. EUR.



3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Bulharsko je členskou zemí EU a tudíž nesjednává přímo dohody o volném obchodu, ty sjednává za celou EU Evropská komise.

Smlouvy s ČR

Smluvní základna s Bulharskem nepostrádá základní smluvní dokumenty k zajištění bilaterálních ekonomických aktivit. Vzájemný obchod mezi CZ a BG od vstupu BG do EU podléhá pravidlům a podmínkám jednotného trhu EU. Dvoustranné smluvní vztahy (bez režimu vzájemného obchodu) v oblasti hospodářské spolupráce jsou založeny na Smlouvě o přátelských vztazích a spolupráci mezi ČSFR a BR, která byla podepsána 6. dubna 1992. K dalším – pro rozvoj hospodářských vztahů významným – dokumentům patří Dohoda mezi vládou ČR a vládou BR o vzájemné podpoře a ochraně investic a Smlouva mezi ČR a BR o zamezení dvojího zdanění. V roce 2004 podepsaly Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a bulharské Ministerstvo hospodářství, energetiky a turistiky Dohodu o spolupráci, na jejímž základě vznikla Smíšená pracovní skupina, která se schází k (více či méně) pravidelným konzultacím; naposledy zasedla v dubnu 2022 v Praze.



3.4 Rozvojová spolupráce

Bulharsko není příjemcem rozvojové pomoci.

Poskytovaná rozvojová pomoc

Bulharsko poskytuje rozvojovou pomoc a spolupráci od svého vstupu do EU v roce 2007 s dvěma základními cíli:

- 1. naplňovat mezinárodní závazky v podobě pomoci méně rozvinutým zemí a propagovat udržitelný rozvoj v globálním měřítku
- 1. naplňovat závazky na regionální úrovni, čímž přispívá k rozvoji sousedících ekonomik v přechodném období včetně sdílení zkušeností.

Bulharská rozvojová pomoc se v poslední dekádě mírně zvýšila, byť průběžně docházelo k jistým výkyvům. Většina rozvojové pomoci je soustředěna na západní Balkán a region Černého moře, zatímco humanitární pomoc míří především k regionům, které trpí následky dlouhodobých krizí a konfliktů, jako je Afghánistán, Irák, Sýrie či Jemen.

V roce 2020 se podle OECD jednalo o 0,126 % HDP, tj. 81,57 mil. USD. O rok později se příspěvek Bulharska snížil na 0,121 % HDP, byť nominálně vzrostl na 86,19 mil. USD.

Vláda si dala za úkol navýšit ODA na úroveň 0,33 % HDP do roku 2022 a do roku 2030 na 0,7 %.

Podle dostupných údajů ze zdrojů OECD poskytlo Bulharsko cca 14 % prostředků na bilaterální bázi a 86 % na multilaterální (především prostřednictvím institucí EU). V bilaterální oblasti největším příjemcem ODA bylo Turecko (1,5 mil. USD) následované Srbskem (0,6 mil. USD), Republikou S. Makedonie (0,5 mil. USD), Moldavskem (0,5 mil. USD), Bosnou a Hercegovinou a dalšími zeměmi.

Možnost zapojení českých firem

Vzhledem k tomu, že ČR i Bulharsko sdílí do značné míry teritoriální zaměření bilaterální rozvojové pomoci (zejména západní Balkán), existuje určitý potenciál pro vzájemnou spolupráci a synergii, nicméně s ohledem na doposud nepřilíš rozvinutý systém poskytování ODA i omezený rozpočet se nejedná o významný zdroj příležitostí.



3.5 Perspektivní obory (MOP)

► Obranný průmysl

Bulharská armáda čelí dlouhodobému problému nedostatečného financování a neefektivního využívání prostředků. Vybavení je zastaralé, často ještě z dob Varšavské smlouvy a sovětské provenience. Zhoršená bezpečnostní situace v regionu i v globálním měřítku si stále naléhavěji žádá investice do modernizace letectva, protivzdušné obrany, pozemních sil, námořnictva i speciálních složek.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Bulharský zdravotnický systém disponuje dobře dimenzovanou kapacitou lůžek a nemocničních zařízení, což se projevilo pozitivně během pandemie COVID-19. Slabinou je však nedostatek kvalifikovaného personálu, zastaralé vybavení, nedostatek moderních přístrojů. Kromě naléhavé potřeby investic do vybavení vyžaduje pozornost i digitalizace zdravotnictví, kde se mohou uplatnit česká řešení. Zdravotnictví patří i mezi prioritní oblasti v rámci Národního plánu obnovy a odolnosti, kde po schválení EK budou zajištěny finanční prostředky pro realizaci navrhovaných opatření.

► Železniční a kolejová doprava

Také železniční doprava v Bulharsku trpí podfinancováním a urgentně potřebuje modernizaci. Za předchozí vlády se podařilo vyřešit akutní problémy se zadlužeností státních železnic. To umožnilo rozjet odkládané a nezbytné investiční projekty. BDŽ pořídily nové lokomotivy Siemens, probíhá modernizace železničních vagónů a stávajících lokomotiv. Významný objem prostředků včetně fondů EU směřuje do výstavby a modernizace tratí a jejich zabezpečení.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Situace v bulharském vodohospodářském sektoru je velmi problematická. Země se potýká s neúměrně vysokými ztrátami v zásobování pitnou vodou, dochází i k výpadkům v dodávkách pro obyvatelstvo a průmysl (nejmarkantnější případ se odehrál na přelomu let 2019 a 2020 ve městě Pernik), v některých oblastech hrozí i sucha. Přetrvávají problémy se znečišťováním vodních zdrojů, stále ještě není dokončena výstavba odpovídajícího počtu čistíren odpadních vod i úpraven pitné vody. Experti varují i před horším se technickým stavem vodních nádrží, jezer a přehrad.

► Energetický průmysl

Bulharský energetický mix je do značné míry podobný českému a země řeší i podobné problémy. Jedná se zejména o výzvy spojené s energetickou bezpečností (zajištění dodávek energie, závislost na dodávkách plynu z Ruska), plněním plánu Green Deal (přechod od těžby a spalování uhlí), nízkou efektivitou výroby elektrické energie atd. Vláda navíc řeší klíčovou otázku týkající se jaderné energetiky – dostavbu dalšího blok(ů) v JE Kozloduj a eventuálně zda postavit novou jadernou elektrárnu v Belene. V Bulharsku existuje i zajímavý potenciál pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie – počínaje fotovoltaikou přes větrné elektrárny až po geotermální zdroje.

Aktuální vydání Mapy strategických příležitostí s informacemi o bulharském trhu najdete [zde](https://www.businessinfo.cz/bulharsko).



4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)



4.1 Úvod

Bulharští podnikatelé pojmají obchodní jednání minimálně zpočátku navazování vztahů formálně a dodržují jak protokol, tak i konzervativnější standard oblékání. Ačkoli bývají rezervovanější v obchodních jednáních, na druhou stranu jsou přímí, vyjadřují se jasně a explicitně. Mají dobrý smysl pro humor, což může být vítaným odlehčením při navazování vztahů. Jednání bývají často dlouhá, s čímž je třeba počítat. Trpělivost a přátelské vztahy jsou pro úspěch velmi důležité.



4.2 Oslovení

Jednání je třeba dohodnout dopředu (cca 2-3 týdny, nejlépe telefonicky) a mít na paměti místní svátky. Pokud se dostavíte na místo jednání bez předchozí dohody, velmi pravděpodobně se nebudete moci s danou osobou setkat.

V Bulharsku se oslovuje v písemné formě „Vážený pane/ vážená paní“ (Уважаеми господин Novak, уважаема госпожо Novakova). V ústní formě se oslovuje господин Novák, госпожа Nováková, křestní jméno se používá v případě, že se partneři již znají delší dobu. Mladší generace se oslovuje jménem a tyká si, což někdy platí i v případě starších vůči mladším.



4.3 Obchodní schůzka

Jak sjednat obchodní schůzku a jak probíhá (lokace kancelář a čas schůzky, restaurace; oběd/večeře, vizitky, dárky atd.)?

Obchodní schůzka se domlouvá většinou předem telefonicky či emailem a bývá to cca s 2-3týdenním předstihem, ale výjimky nejsou ani spontánní schůzky ve smyslu „pojďme se potkat pozitivně“. Schůzky většinou probíhají v kanceláři či v restauraci. Sjednávají se v časovém rozmezí 10:00 – 11:30 pro ranní schůzku, pracovní setkání v restauraci na oběd bývá většinou na 12:30 či později. Odpolední schůzka bývá většinou v rozmezí 14:00 – 17:00. Večerní schůzky bývají obvyklejší u partnerů, kteří se již nějaký čas znají a mají přátelský vztah. Témata ke schůzkám jsou většinou předem daná, alespoň rámcově. Při prvním setkání si partneři většinou vymění vizitky, předání dárku je vhodnou formou, jak vyjádřit zájem o spolupráci.

Načasování jednání

V případě zájmu z obou stran je možno sjednat schůzku v podstatě kdykoli s výjimkou státních svátků a s nimi spojeného volna. V období letních prázdnin je režim také volnější, nejvíce to platí v srpnu. Během adventu a Vánoc je také volnější režim, Bulharsko je pravoslavnou zemí, proto je důležité si předem zjistit, kdy jsou aktuální sváteční dny.

Co českého obchodníka při jednání nejvíce překvapí?

Českého obchodníka může překvapit míra vřelosti až žovialnosti, zvlášť pokud je to první zkušenost s bulharskými partnery. Stejně tak určitá míra nedochvilnosti a obecně volnějšího přístupu k závazkům a plnění dohod.

Jací jsou bulharští obchodníci?

Na schůzku přijdou připravení, mají znalosti o teritoriu a mají většinou připravené návrhy na jednotlivé možnosti řešení. Očekávají interakci a stejný přístup od české strany. Bulharští partneři jsou zpravidla velmi dobří vyjednavací a jdou často přímo k věci.

Je vyjednávání s místními obchodníky jiné, ztěžují ho kulturní/náboženské/etnické odlišnosti?

Odlišnosti zpravidla neztěžují vzájemné jednání, Bulhaři mají většinou Česko v oblíbenosti díky pozitivním zkušenostem a nemají vůči Čechům negativní předsudky.

Jak nakládají bulharští obchodníci s časem v rámci obchodního jednání?

Záleží na průběhu jednání a úrovni vzájemných vztahů, pokud se jedná o úvodní jednání, zpravidla bude formálnější a kratší, jakmile se obě strany poznají, nehraje čas klíčovou roli a jednání se mohou protáhnout i prolínat se společenskou konverzací.

Jak nakládají bulharští obchodníci s emocemi v rámci obchodního jednání?

Obdobně jako v předchozím případě, zpočátku mohou být zdrženlivější, nedávat příliš najevo emoce, což se později s navázáním trvalejšího kontaktu mění.

Existují nějaké teritoriální rozdíly v obchodních jednáních uvnitř země?

Existují, avšak nejsou tak výrazné, aby významněji ovlivnily průběh obchodních jednání.

Je vhodné resp. obvyklé nabízet při obchodních jednáních alkohol?

Při obchodních jednáních zejména na začátku navazování kontaktů to nebývá zvykem, spíše je to otázka pracovního oběda a společenského styku, avšak se vznikem užších kontaktů se i toto může měnit.

Jak se obléci na pracovní jednání?

Na pracovní jednání je doporučeno obléci se formálně – u mužů oblek, u žen společenské šaty.

Jak by měl vypadat ideální jednací tým (počet členů, věkové a genderové složení týmu, šéf týmu)?

Záleží na konkrétním případě, pokud je zapotřebí více expertů apod., není problém přizpůsobit velikost týmu. Věk ani pohlaví nehrají klíčovou roli ani u týmu či jeho šéfa.

Je obvyklé obchodního partnera pozvat domů, resp. být pozván domů? Pokud ano, co je při takové návštěvě obvyklé, co čekat?

Pokud se obě strany již delší dobu znají, je to zcela obvyklé. Lze očekávat velmi přátelské přijetí, bohaté pohoštění, příjemné



prostředí, návštěva se může časově protáhnout. Je vhodné přinést hostiteli dárek a jeho partnerce květiny.



4.4 Komunikace

Je důležité vzít si s sebou tlumočníka?

Mít tlumočníka není zcela běžné. Zpravidla si vystačíte s angličtinou, ale může se stát, že starší generace bude mít s angličtinou problém a nebude na vysoké úrovni. V takovém případě může pomoci i ruština. Pokud zvládnete bulharštinu, Vaši partneři budou potěšeni, ocení to a budou v jednání otevřenější.

Jak je to s jazykovou vybaveností?

Zejména mladší generace bývá zpravidla dobře vybavená jazykově, nejčastěji angličtinou, dále němčinou, francouzštinou, starší generace může mít s cizími jazyky problém, což někdy pomůže vyřešit třeba znalost ruštiny. Není neobvyklé narazit i na Bulhary, kteří budou na dobré úrovni schopni porozumět i komunikovat v češtině nebo slovenštině.

Existují nějaká komunikační tabu?

Bulhaři jsou velmi hrdým národem, proto je vhodné vyvarovat se kritiky místních poměrů, opatrnost je třeba doporučit i při diskuzi o politice a historii na Balkáně (např. vztahy se Severní Makedonií, Srbskem, tureckou menšinou apod.).

Jak nejlépe komunikovat (osobně, e-mail, telefon atd.)?

Zpočátku je možné a obvyklé komunikovat e-mailem nebo telefonicky, osobní jednání je však vždy klíčové.



4.5 Doporučení

Co byste doporučili podnikatelům, kteří se do Bulharska chystají?

Doporučili bychom si předem udělat důkladnou rešerši trhu a daných segmentů trhu. Domluvit se na právním či daňovém česko – bulharském poradenství, zkontaktovat obchodní komory a příslušné svazy. Velice doporučujeme navštívit oborový veletrh, který poskytne informace o situaci na trhu a o konkurenci v daném oboru.

Jak pomáhají pro navázání kontaktů v zemi služby ekonomické diplomacie – obchodní mise, veletrhy či jiné nástroje?

Podpora ambasády je v Bulharsku důležitým prvkem při demonstraci serióznosti české firmy. Přítomnost velvyslance nebo obchodního diplomata na jednání je vhodnou formou podpory a pomáhá vytvořit předpoklad pro další rozvoj spolupráce. Naše ambasáda tuto podporu českým firmám nabízí, musíme ale vždy dát dostatečně najevo výjimečnost takové podpory. To platí především pro jednání se státními úřady, státními nebo velkými podniky. Velvyslanectví se snaží české firmy podporovat osobní účastí na veletrzích (často i v rámci projektů ekonomické diplomacie PROPED nebo projektu na podporu ekonomických aktivit PROPEA), při jednáních, podpisech smluv, otevírání provozů apod. Na ambasádě je také možné pořádat firemní akce či prezentace.

Kromě ambasády v Sofii má ČR honorární konzuláty ve Varně a Plovdivu, které mohou rovněž pomoci při navazování kontaktů v místě.



4.6 Státní svátky

Oficiální svátky:

- 1. leden – Nový rok
- 3. březen - Den osvobození Bulharska od osmanského jha
- Velikonoce (pravoslavné) – datum se každý rok pohybuje v souladu s ortodoxním církevním kalendářem (pátek a pondělí)
- 1. květen – Den práce a mezinárodní solidarity pracujících
- 6. květen – Den sv. Jiří (Georgiov den), Den hrdinství a Bulharské armády
- 24. květen – Den sv. bratří Cyrila a Metoděje, bulharské abecedy, vzdělanosti a kultury a slovanského písemnictví
- 6. září – Den sjednocení (1885)
- 22. září – Den nezávislosti Bulharska (1908)
- 1. listopad – Den národních buditelů (školní volno)
- 24. prosinec – Štědrý večer
- 25. a 26. prosince - Zrození Ježíše Krista

Všechny uvedené svátky jsou dny pracovního volna (s výjimkou 1. listopadu).



5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)



5.1 Vstup na trh

Základní informace pro vstup na trh

Bulharský trh je globalizovaný, což přináší i silnou konkurenci. Kvalitní zboží se považuje za samozřejmost, hlavní bývá konkurenceschopná cena doplněná o výhodné platební podmínky. Dodavatel musí splnit veškeré požadavky na logistiku, jako jsou termíny dodávek, značení a balení zboží apod. Podle společnosti Euromonitor International je bulharský distribuční trh nadále podporován zejména tradičními a často nezávislými obchody s potravinami a obchůdky, jejichž počet je odhadován na cca 35 000. Postupně však získávají na trhu větší podíl moderní supermarkety a řetězce, kterých bylo na trhu v roce 2016 kolem 4 200.

Rating

- 1 Moody's Baa1 (Stabilní)
- 1 S&P BBB (Stabilní)
- 1 Fitch BBB

Distribuční a prodejní kanály

Infrastruktura prodejní sítě se postupně zlepšuje. Řetězce supermarketů a hypermarketů se kromě hlavního města Sofie a krajských měst rozšiřují i do menších měst okresního významu, i když zatím většina obchodů v menších městech je ve vlastnictví malých podnikatelů a jejich nabídka zboží a služeb je na nižší úrovni. Bulharské řetězce:

- 1 Fantastiko
- 1 Technopolis
- 1 Technomarket
- 1 Densi
- 1 Praktiker

Zahraniční řetězce:

- potraviny

- 1 METRO Cash&Carry
- 1 BILLA
- 1 Kaufland
- 1 Lidl
- 1 HITT-Market
- 1 CBA Bulgaria

- nábytek

- 1 IKEA

- drogerie

- 1 dm Bulgaria
- 1 Lilly Drogerie

- hobbymarkety

- 1 Mr. Bricolage
- 1 Praktis
- 1 Bauhaus

Ve větších městech a především v Sofii, Plovdivu, Varně a Burgasu bylo vybudováno v posledních letech množství velkých a moderních nákupních center, jež jsou srovnatelné s podobnými středisky v jiných rozvinutých zemích.

Na trhu s pohonnými hmotami působí v Bulharsku v současné době několik sítí čerpacích stanic nadnárodních společností Shell, OMV, LukOil, dále řeckých a bulharských firem. Odděleně jsou zde rozšířeny též sítě čerpacích stanic plynu. Z ekonomických důvodů je na plynový pohon přebudována značná část osobních automobilů v Bulharsku, odhadem 20-30%, z toho významná většina na pohon LPG. Jednotný platební systém petrokaret není zatím v Bulharsku rozšířen. U renomovaných distributorů pohonných hmot je



možné platit mezinárodními kreditními kartami VISA, MC atd., někteří distributoři nabízejí vlastní kreditní karty určené k nákupu pohonných hmot a služeb (např. Shell a OMV).

Distribuce

Expanze zahraničních řetězců obchodujících s rychloobrátkovým, černým a bílým zbožím, v jejímž důsledku v průběhu let 2009 až 2010 poměrně výrazně vzrostl nejenom počet prodejen v celém Bulharsku, ale rovněž se rozšířilo spektrum nabízených produktů, vedla k prosazení nového distribučního modelu založeného na upřednostňování výstavby vlastních logistických center před využíváním služeb externích logistických firem.

Nejvíce se k modelu vlastních logistických platform přiklonily řetězce Billa, Kaufland, Lidl a Technopolis. Jejich centrální logistické základny jsou situovány převážně v dosahu hlavního města Sofie poblíž klíčových dopravních tepen, a to dálnice Trakija (E 80) spojující Sofii s Plovdivem a dálnici Hemus (E 772) směrem na Varnu. Oblíbeným místem pro budování takovýchto center se staly pozemky poblíž městečka Elin Pelin nacházejícího se necelých 30 km východně od hlavního města v dosahu obou zmíněných dálničních tahů. Dalšími výhodnými místy pro umísťování logistických center jsou průmyslové zóny v okolí Plovdivu, kde se kromě jiných nachází logistická platforma řetězce Kaufland, která je svou plochou 67 tis. m² zatím největším centrem svého druhu v Bulharsku.

Duální distribuční model (tj. vlastní logistickou infrastrukturu v kombinaci s využitím služeb jiných logistických firem) uplatňuje místní řetězec Fantastiko. Uvedený model je výhodnější především z toho důvodu, že Fantastiko provozuje především síť menších prodejen typu cornershop nebo convenient store.

Třetí logistický model je využíván řetězci, jež nemají k dispozici vlastní logistická centra. Tento logistický model využívá např. litevský T-market.

Obchodní řetězce jsou obecně jedním z největších uživatelů logistických ploch v Bulharsku. Výše popsaná tendence preferování investic do výstavby vlastních logistických center před pronajímáním již vybudovaných objektů vede k poklesu cen nájmu předmětných ploch. Průměrná výše nájmu ploch v průmyslových parcích v Sofii se pohybuje kolem 4 eur/m² měsíčně, přičemž v ostatních městech kolísá mezi 1,5-3,0 eur/m² měsíčně. V důsledku uvedeného dochází k útlumu investic do objektů tohoto typu, což alespoň po určitou dobu způsobí vyrovnaní poptávky a nabídky, a tudíž i stabilizaci cen jejich pronájmu.

Celní systém a kontrola vývozu

- 1 Agentura „Celnice“ (Agencia „Mitnici“), www.customs.bg
- 1 Interministerial Commission for Export Control and Non-Proliferation of Weapons of Mass Destruction – spadá pod Ministerstvo hospodářství Bulharska, <http://www.exportcontrol.bg>
- 1 Ministerstvo hospodářství Bulharské republiky – zodpovídá za obchodní dohody, dodržování závazků z titulu členského státu WTO atd., www.mi.government.bg

Informace k celnímu řízení je možno získat [zde](#).

Doklady ke zboží a další informace [zde](#).



5.2 Formy a podmínky působení na trhu

V Bulharsku jsou podle Ministerstva hospodářství nejčastěji využívány tyto hlavní formy působení na trhu:

- 1 společnost s ručením omezeným (OOD, Дружество с ограничена отговорност) nebo jednočlenná společnost s ručením omezeným (EOOD, Еднолично дружество с ограничена отговорност)
- 1 akciová společnost (AD, Акционерно дружество) nebo jednočlenná akciová společnost (EAD, Еднолично акционерно дружество)
- 1 samostatný obchodník (ET, Едноличен търговец)

Další právní formy, které jsou uvedeny v Obchodním zákoníku jsou - veřejná obchodní společnost (SD), komanditní společnost (KD) a komanditní společnost s akciemi (KDA). Od roku 2007 umožňuje OZ i vytvoření evropské společnosti dle direktivy (EO) 2157/2001 (Societas Europea/SE), což je ovšem v praxi velmi zřídka využíváno.

Hlavní výhody a nevýhody uvedených forem působení:

1. společnost s ručením omezeným

+ společníci neodpovídají přímo za závazky společnosti vůči věřitelům a v případě úpadku přijdou pouze o svůj podíl ve společnosti; minimální výše kapitálu činí 2 BGN; je možné kapitál navyšovat a přibírat další společníky.

- poplatek za registraci společnosti je výrazně vyšší než u ET; likvidace OOD nebo EOOD je spojena s likvidační procedurou, která je zdlouhavá a složitá; společníci musí počítat s dodatečnými bankovními poplatky za zřízení účtu pro složení kapitálu.

2. akciová společnost

+ akcionáři neručí svým majetkem za závazky společnosti; pokud je vyhlášen úpadek společnosti, akcionáři přijdou pouze o svůj podíl na kapitálu; flexibilita společnosti umožňuje rychle a snadno zhodnocovat aktiva.

- složitější procedura při vzniku společnosti; minimální kapitál ve výši 50 tis. BGN; vyšší poplatky za registraci.

3. samostatný podnikatel

+ nejjednodušší právní forma, nevyžaduje kapitál ani společníky; procedura likvidace je poměrně jednoduchá; věci, získané manželem/podnikatelem během manželského svazku pro podnikání a vložené do něj (např. inventář, stroje) zůstávají jeho osobním majetkem a nejsou společným vlastnictvím manželů.

- podnikatel odpovídá bez omezení za závazky, které přijal, tj. celým svým majetkem včetně osobního vlastnictví; na konci roku musí podnikatel platit sociální a zdravotní pojištění a daně.

Postup při zřizování uvedených forem podnikání a nezbytné dokumenty lze nalézt [zde](#).

Reprezentace – zahraniční zastoupení

Registrace zastoupení (reprezentační kanceláře) zahraniční firmy se provádí u Bulharské obchodně-průmyslové komory v Sofii v souladu se Zákonem o podpoře investic. Doba potřebná pro registraci zahraničního zastoupení se pohybuje v rozmezí 1 až 3 dnů. Za účelem registrace se předkládají následující dokumenty:

- 1 žádost o registraci kanceláře (žádost a instrukce k vyplnění je možné najít na [webové stránce](#)),
- 1 registrace firmy v České republice (výpis z obchodního rejstříku),
- 1 oficiální zmocnění pro osobu pověřenou jednat za firmu,
- 1 prohlášení vedení společnosti o zřízení reprezentační kanceláře v Bulharsku,
- 1 originální nebo ověřená plná moc zmocňující osobu k registraci a vedení reprezentační kanceláře v Bulharsku s určením rozsahu pravomocí,
- 1 ověřený podpisový vzor osoby zastupující společnost v Bulharsku,
- 1 potvrzení o úhradě poplatku za registraci reprezentační kanceláře (100 EUR) v hotovosti nebo převodem na účet BCCI,
- 1 vyplněná registrační karta v Bulharské obchodně-průmyslové komoře (BCCI).

Kontakt: Bulgarian Chamber of Commerce and Industry, Parchevitch Street 42, Sofia, tel.: +359 2 9878884, 9811632, fax: +359 2 9873209, e-mail: repres@bcc.bg, www.bcci.bg.



Pobočka

Právníkové osoby registrované v zahraničí, příp. zahraniční podnikatelé (fyzické osoby) mohou v Bulharsku registrovat pobočku své firmy. Pobočka není podle bulharského právního řádu právnickou osobou, musí však vést účetnictví nezávislé na mateřském podniku a nezávisle sestavovat rozvahu a výsledovku, tj. vlastní nezávislou účetní uzávěrku. Pro založení pobočky není nutný základní kapitál. Registrace pobočky zahraničních právnických osob se provádí u Registrační agentury v souladu s bulharským Obchodním zákoníkem.

Společný podnik

V souladu s bulharským obchodním zákoníkem mohou mít společné podniky formu jakékoliv obchodní společnosti (akciová společnost, s.r.o., komanditní společnost, veřejná obchodní společnost apod.), která může být v souladu s tímto zákonem v Bulharsku založena. Kompetentní institucí pro registraci společného podniku je Agentura pro registrace a jí podřízený Obchodní rejstřík. Při registraci společného podniku se k jednotné formulářové žádosti přikládají:

- 1 notářsky ověřena
- 1 společenská smlouva
- 1 podpisové vzory statutárních zástupců společného podniku
- 1 zakládací listina podniku registrovaná v Obchodním rejstříku
- 1 příslušné koncese v případě, že společný podnik provádí koncesované činnosti

Podrobné informace ohledně registrace společného podniku v Bulharsku lze získat [zde](#). Zahraniční společnosti mohou využít rovněž služby státní agentury [InvestBulgaria](#).



5.3 Marketing a komunikace

I přes pandemii COVID-19 zaznamenaly náklady na reklamu v Bulharsku v roce 2020 propad jen o 1,4 % oproti úrovni roku 2019 na cca 455 mil. BGN (232 mil. EUR). V roce 2021 by měly náklady na reklamu v Bulharsku opět narůst a překročit úroveň roku 2019 s odhadovaným objemem 502 mil. BGN (257 mil. EUR, cca +10 %).

V podílu na reklamním trhu vedla podle asociace BACA i v roce 2020 televize (státní i soukromé kanály, 54 %, cca 247 mil. BGN, -5 % meziročně), následovaná digitálními médii (30 %, např. Facebook a Google, cca 127 mil. BGN, +17 %), venkovní reklamou/billboardy, rozhlasem a tiskem (deníky 24 časa, Trud, Kapital, Monitor, Standart, Sega, Dnevnik (jenom v elektronické podobě), týdeník Ikonomičeski život). Cenové poměry a reklamní metody odpovídají podmínkám v České republice. Podle dostupných informací posilují digitální média, naopak oslabují kino reklamy, televize, rozhlas a tisk.

Podle prognózy BACA v roce 2021 opět nejvíc porostou digitální média (cca o 13 % na 32 % podíl), televize by si měla uhájit pozici s 54 %. Tisk by měl ztratit 10 %, ostatní média mohou obnovit svou pozici před pandemií, přičemž nejlépe si povede venkovní reklama s 8,2 % podílem na celku. Inflation v oblasti médií v roce 2021 by měla u televize činit 10 % a digitální média podraží o 13 %. Výhled do budoucna ukazuje na očekávaný nárůst výdajů na reklamu v roce 2023 na hodnotu cca 590 mil. BGN, přičemž televize by si měla udržet více než 50 % podíl, digitální média se budou podílet 32,5 % a ostatní kanály s výjimkou tisku rovněž porostou.

Pro orientaci uvádíme odkaz na žebříček a kontakty digitálních marketingových firem v Bulharsku od www.clutch.co nebo www.themanifest.com. Další informace může poskytnout web BACA.

Podle průzkumu mezi firmami je nejvíce pro reklamní účely z digitálních médií v Bulharsku využíván pro distribuci reklamního obsahu Facebook (91 %), Instagram (74 %), LinkedIn (63 %), YouTube (57 %) a Twitter (18 %). Z klíčových ukazatelů efektivity se nejvíc využívá angažovanost publika vůči obsahu, počet zobrazení, počet sledujících, růst povědomí o značce atd. Obsah firmy tvoří nejčastěji pro získávání nových zákazníků, zvyšování povědomí o značce, zlepšení image, udržení zákazníků. Nejčastější platformy pro distribuci obsahu představují sociální sítě, vlastní stránky, novinové weby.

Velvyslanectví v posledních letech spolupracovalo na několika projektech s jednou z největších marketingových agentur na trhu – [M3 Communications Group Inc.](http://M3CommunicationsGroupInc) M. Bechara. Účinnou příležitostí pro propagaci výrobků na bulharském trhu stále představuje účast na mezinárodních veletrzích a výstavách.



5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Duševní vlastnictví je chráněno na standardní úrovni v souladu s pravidly EU. Bulharsko v minulosti čelilo značné kritice kvůli porušování práv duševního vlastnictví, zejména v oblasti filmové, hudební či herní produkce. V souvislosti se vstupem do EU a tlakem zejména ze strany USA i mezinárodních organizací došlo k výraznému omezení nezákonných aktivit.

Mezi instituce, zodpovědné v Bulharsku za průmyslové vlastnictví, copyrights a související práva patří:

- 1 Patentový úřad Bulharské republiky (Patent Office of the Republic of Bulgaria)
- 1 Ministerstvo spravedlnosti Bulharské republiky
- 1 Rada pro ochranu intelektuálního vlastnictví při Ministerstvu kultury Bulharské republiky
- 1 Centrum pro duševní vlastnictví (Center for Intellectual Property)
- 1 Státní portál pro duševní vlastnictví (National Portal for Intellectual Property)

Platné právní normy na ochranu duševního vlastnictví :

- 1 Zákon o ochraně konkurence, Státní věstník (SV), č. 39, 1991
- 1 Zákon o patentech a registraci užitkových modelů (SV č. 64/2006, v platnosti od 9.11.2006)
- 1 Zákon o ochraně nových odrůd rostlin a plemen zvířat, SV, č. 84, 1996
- 1 Zákon o průmyslovém designu, SV, č. 81, 1999
- 1 Zákon o značkách a geografických označeních, SV, č. 81, 14. 9. 1999
- 1 Zákon o topologii a integrálních schématech, SV, č. 81, 1999
- 1 Zákon o geneticky modifikovaných organizmech, SV, č. 27, 2005
- 1 Zákon o copyrightu a souvisejících právech, SV, č. 56, 1993

Postup při podezření z porušení práv duševního vlastnictví v Bulharsku

- 1 využití mimosoudního řešení sporu ([APC](#))
- 1 při porušení patentových práv či obchodního tajemství se obrátit na příslušný národní soud
- 1 při padělání výrobků s ochrannou značkou se obrátit na portál [Generálního ředitelství "Zdanění a celní unie"](#)
- 1 při zneužití ochranné známky na [portále EU pro duševní vlastnictví](#)
- 1 při porušení pravidel zeměpisného označení původu na [kompetentní národní úřad](#).



5.5 Trh veřejných zakázek

Systém veřejných zakázek v Bulharsku

- 1 Výše zakázky do 30 000 BGN (15 385 EUR) - státní instituce si vypisuje veřejnou zakázku sama a následně vybírá ze 3. nabídek. V případě eminentního zájmu a příznivé ceny je poměrně reálná šance na úspěch.
- 1 Výše zakázky nad 30 000 BGN - Agentura pro veřejné zakázky (Agentsia za obshestveni porachki) vypisuje veřejnou zakázku publikace v tisku a na webových stránkách agentury, menu je i v angličtině, ale zadání zakázky pouze v bulharštině. Výběrového řízení se může zúčastnit jakákoliv firma z EU. Registrace společnosti v Bulharsku není nutná, avšak řešíme problém s uznáváním digitální identity a podpisu českých firem vystavených v ČR. Větší šance na úspěch: účast s místním partnerem.

Přihlášení a registrace do systému AOP je dostupná [zde](#).

Financování veřejných zakázek zpravidla pochází ze státního rozpočtu, fondů EU a mezinárodních organizací.

Příslušné autority pro veřejné zakázky:

- 1 Agentura pro veřejné zakázky
- 1 Účetní dvůr Bulharské republiky
- 1 Agentura pro státní finanční kontrolu
- 1 Komise pro ochranu hospodářské soutěže
- 1 Nejvyšší správní soud

Proces veřejných zakázek v BG je nadále poměrně často netransparentní. Vyznačuje se také nadměrným počtem zrušených tendrů, velmi často z velmi pochybných důvodů, tendry jsou napadány žalobami ihned od momentu vypsání, a navíc stávající zákon umožňuje napadat žalobou tendry i ze strany takových subjektů, které svým předmětem činnosti vůbec nesouvisí s předmětem veřejné zakázky. Vláda se situaci snaží řešit novelou zákona o zadávání veřejných zakázek silně omezující okruh subjektů oprávněných napadat tendry žalobami.

Z těchto důvodů některé důležité velké tendry nejsou uzavřeny i po dobu několika let.

Zajímavé údaje ohledně objemu zakázek na trhu včetně sektorového zaměření, ratingu atd. lze nalézt [zde](#).



5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Platební podmínky

Stejně jako u každé mezinárodní transakce na celém světě je způsob platby určen mírou důvěry ve schopnost a ochotu kupujícího zaplatit. U několika prvních transakcí/dodávek a v době, kdy dovozce ještě není znám, se důrazně doporučuje platba v plné výši předem. Všechny standardně používané způsoby platby jsou v Bulharsku běžné.

Splatnost faktur

Právní předpisy o platebních lhůtách v Bulharsku pro obchodní transakce jsou stanoveny v obchodním zákoně. Příslušná ustanovení obchodního zákona transponují směrnici EU 2011/7/EU o boji proti opožděným platbám v obchodních transakcích.

Podle obchodního zákona platí, že pokud se strany nedohodnou jinak, je lhůta splatnosti 14 dnů ode dne doručení faktury nebo jiné výzvy k platbě. V případě dodávky zboží, kdy má kupující právo na kontrolu a/nebo převzetí zboží, začíná lhůta splatnosti běžet po ukončení kontroly, resp. dnem převzetí.

Podle bulharského práva si strany obchodní transakce mohou ve smlouvě stanovit lhůtu splatnosti, která by však neměla přesáhnout 60 dnů. Delší lhůtu splatnosti lze ve smlouvě stanovit výjimečně v řádně odůvodněných případech nebo pokud to vyžaduje povaha zboží nebo služeb. Jakékoli prodloužení nad 60 dnů by však nemělo porušovat zásady dobré víry a nemělo by být vůči věřiteli hrubě nespravedlivé. Maximální lhůta splatnosti u transakcí, které zahrnují veřejného dodavatele, může být 30 dnů. V tomto případě je sjednání lhůty delší než 30 dnů rovněž možné za předpokladu, že jsou splněny výše uvedené podmínky, avšak lhůta nesmí překročit maximálně 60 dnů.

V případě prodlení dlužníka s platbou, a pokud se strany výslovně nedohodly na důsledcích takového prodlení, má poškozený věřitel nárok na náhradu za opožděnou platbu ve výši zákonného úroku z prodlení a náhradu nákladů na vymáhání ve výši nejméně 40 EUR, a to bez nutnosti upomínky. Věřitel může požadovat náhradu škody přesahující zákonnou náhradu, ale v takovém případě nese důkazní břemeno ohledně výše škody.

Řešení obchodních sporů

V případě sporu při plnění obchodních dohod lze dosáhnout jeho řešení za pomoci Bulharské obchodní a průmyslové komory v Sofii, u které působí i Mezinárodní obchodní arbitráž se statutem, který odpovídá mezinárodním požadavkům. Jeho činnost je upravena Zákonem o mezinárodní obchodní arbitráži. BOPK nabízí ve všech otázkách zahraničněobchodního režimu kompetentní pomoc. V případě sporů se může zahraniční investor obrátit na státní úřady kompetentní ve věci dozoru nad dodržováním zákonných podmínek a rovnocenného přístupu, jako je například Komise pro cenné papíry a finanční trhy, Kontrolní úřad, Komise pro ochranu konkurence apod. V březnu 2000 Bulharsko podepsalo Konvenci o vyřizování mezinárodních investičních sporů. Uvedená konvence vyřizuje spory vzniklé mezi zahraničními investory a státy, do kterých vložili finanční prostředky.

Rizika místního trhu

V případě větších investic do již existujících podniků, zejména v souvislosti s následnou restrukturalizací a zefektivňováním výrobních procesů a z toho vyplývajícím propouštěním zaměstnanců mohou české společnosti očekávat jistá rizika. Zde zahraniční investoři mnohdy narážejí na odpor odborových organizací podněcujících stávkové pohotovosti zaměstnanců a využívají mediálních prostředků k nátlakovým akcím. Problémem nadále zůstává nedostatečná praktická implementace legislativy EU, nižší kvalita infrastruktury, pomalé soudnictví, byrokracie a s tím spojená korupce. Doporučovaný platební instrument představuje buď platba předem nebo dokumentární akreditiv.



5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Od 1. 1. 2007 je v Bulharsku uplatňován volný pohyb občanů EU, země však doposud není součástí Schengenského prostoru. Vstup a pobyt občanů EU v Bulharsku je upraven Zákonem o vstupu a pobytu občanů EU a jejich rodinných příslušníků. Pokud občan EU hodlá v Bulharsku pobývat déle než 3 měsíce, je povinen se dostavit na oddělení migrační policie v místě pobytu (v Sofii je možné se dostavit přímo na Ředitelství „Migrace“ při Policejním ředitelství Ministerstva vnitra) a požádat o potvrzení o přechodném pobytu. Potvrzení se dle zákona vydává v tentýž den na dobu max. 5 let dle účelu pobytu. Pro získání zmíněného potvrzení musí občan EU doložit alespoň jeden z následujících dokladů: pracovní smlouvu (v případě zaměstnaneckého poměru), potvrzení školského zařízení (v případě studia), zdravotní pojištění a dostatečné množství peněžních prostředků.

Do Bulharska se cestuje na platný cestovní pas ČR, jehož platnost by měla pokrývat minimálně dobu potřebnou pro pobyt v Bulharsku a cestu zpět do ČR. Od 1. 1. 2007 je možné cestovat do Bulharska i na platný občanský průkaz ČR obsahující strojově čitelnou zónu (tyto průkazy jsou vydávány od druhé poloviny roku 2000).

V případě Bulharska nelze jednoznačně rozlišovat geografické části země, v nichž by bylo riziko pobytu pro cizince vyšší nebo nižší. Obecně z pohledu bezpečnosti turistů může větší rizika přinášet individuální turistika, a to zejména cestování osobními automobily. Proto lze v případě individuální turistiky automobilem, příp. autobusem doporučit vyvarovat se jízdy za tmy a zvláště se nedoporučuje přespávat v automobilu na nehlídaných místech. Pro parkování se vyplatí využívat hlídaná nebo hotelová parkoviště. Při zastavení u čerpacích stanic nenechávat automobily bez dozoru a umístit je na dobře viditelné místo. Zvláštní ostražitost se doporučuje při nenadálém propíchnutí kola automobilu a téměř okamžité „nezištné“ nabídce pomoci ze strany „náhodně kolemjdoucích“ cizích lidí. V těchto případech většinou díky odlákání pozornosti dochází ke krádežím peněz a osobních dokladů z auta. Policisté nejsou oprávněni pokutovat cizince na místě. blokovou pokutou, placení pokuty se má uskutečňovat na přepážkách regionálních stanovišť dopravní policie. Policista se musí prokázat služebním průkazem s fotografií, jménem a hodností.

Při výměně valut se doporučuje dbát rovněž zvýšené ostražitosti, věnovat pozornost vývěsným tabulím směnných kurzů ve směnárnách (v některých turistických centrech na černomořském pobřeží a v horách jsou směnné kurzy vůči místní měně citelně méně výhodné než např. v hlavním městě).

Dopravu MHD v Sofii a dalších velkých městech lze považovat za bezpečnou, při pohybu pěšky je namísto opatrnost.

Taxislужba je cenově dostupná a pokud využije cestovatel osvědčené společnosti jako např. OK Supertrans Taxi, Yellow atd., neměl by mít problémy. Pronájem vozidel nabízí např. Top Rent A Car Sofia, v Sofii může cestovatel využít i pronájem elektromobilů společnosti Spark.

Doprava z letiště i nádraží funguje bez problémů – taxi, MHD (autobus, metro), příp. pronájem automobilů.

Kvalita ubytování je na dobré úrovni, v Sofii a velkých městech existuje poměrně široká nabídka za dostupné ceny. Doporučuje se ověřit si hodnocení hotelů např. na [booking.com](https://www.booking.com) nebo [tripadvisor.com](https://www.tripadvisor.com).

Platební karty lze v Bulharsku bez problémů využívat, existuje i poměrně hustá síť bankomatů, nicméně je třeba počítat s poplatky za výběr a určitým omezením ohledně vydané hotovosti, při drobných nákupech je třeba hotovost.

Vzhledem k nepříliš dobré kvalitě vodovodní sítě se doporučuje nepoužívat vodu z kohoutku na pití, max. na vaření. Balená voda je běžně dostupná.



5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Od 1. 1. 2007 je umožněn volný pohyb občanů EU do Bulharska a občané ČR nepotřebují pro výkon práce v Bulharsku pracovní povolení. V případě vysílání pracovníků mateřské (české) firmy do Bulharska je potřeba tuto skutečnost notifikovat u Národní agentury pro zaměstnanost a v případech, kdy doba vyslání přesáhne 183 dní, i u Národní příjmové agentury (finanční úřad). Pro notifikaci u Národní agentury pro příjmy se používají formuláře E 101 a E 102. V případě, že občan ČR začne v Bulharsku pracovat, musí přispívat do místního systému sociálního zabezpečení a získá tudíž právo na veškeré výhody z tohoto systému vyplývající.

Co se týče zdravotního pojištění, občané EU při náhlém onemocnění během svého dočasného pobytu v Bulharsku (na dovolené, služební cestě nebo stáží) mají nárok na lékařské ošetření, které je neodkladné a nemůže počkat do návratu domů. Musí být poskytnuta zdravotní péče ve stejném rozsahu, na jakou mají nárok místní pojištěnci. Na cestu je třeba mít evropský průkaz zdravotního pojištění. Pokud ho občan ČR nebude mít nebo ho nebude moci uplatnit (například v soukromém zdravotnickém zařízení), nemůže jej nikdo odmítnout ošetřit, ale bude zřejmě muset zaplatit za péči na místě a o proplacení této částky zažádat po návratu domů. Při dlouhodobém pobytu v Bulharsku doporučujeme zjistit konkrétní podmínky u své zdravotní pojišťovny. Další informace o zdravotním pojištění v Bulharsku lze nalézt zde.

Doplňující informace týkající se zajištění nemovitostí a s nimi spojenými daňovými povinnostmi lze nalézt zde.

Minimální mzda v Bulharsku činí s platností od 1. 4. 2022 710 BGN, hodinová mzda 4,29 BGN. Průměrná hrubá mzda dosáhla v prosinci 2021 úrovně 1 676 BGN (857 EUR).



5.9 Veletrhy a akce

Mezi nejvýznamnější výstavní akce lze zařadit:

- 1 Mezinárodní zemědělská výstava AGRA, vinařská VINARIA a potravinářská FOODTECH v Plovdivu
- 1 Mezinárodní zemědělská výstava BATA AGRO ve Staré Zagoře
- 1 Výstava WORLD OF FURNITURE v Sofii
- 1 Mezinárodní veletrh strojů a technologií v kovoobrábění Machtech v Sofii
- 1 Mezinárodní technický veletrh v Plovdivu
- 1 Mezinárodní veletrh zdravotnické techniky BULMEDICA BULDENTAL v Sofii
- 1 Mezinárodní výstavba obranné techniky HEMUS v Plovdivu
- 1 Mezinárodní medicínská, farmaceutická a stomatologická výstava MEDICUS DENTO GALENIA v Plovdivu
- 1 Mezinárodní výstava stavebnictví STROIKO v Sofii
- 1 Mezinárodní výstava Interfood&Drink v Sofii

Zdroje:

- 1 [Kalendář akcí v Bulharsku](#)
- 1 [Mezinárodní veletrh v Plovdivu](#)
- 1 [Inter Expo Center v Sofii](#)

Zahraniční kancelář CzechTrade plánuje v roce 2022 podpořit české firmy formou účasti na:

- 1 veletrhu Machtech (13. - 16. 9. 2022 v Sofii)
- 1 Mezinárodním technickém veletrhu (20. 9. - 1. 10. 2022 v Plovdivu)
- 1 veletrhu Interfood&Drink (5. - 8. 10. 2022 v Sofii)



6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)



6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky (Posolstvo na Českata Republika)

vedoucí úřadu: PhDr. Lukáš Kaucký

adresa: G. S. Rakovski No. 100, 1000 Sofia

tel.: hlasový strom (hlavní číslo pro veřejnost) +359 2 948 68 00, sekretariát +359 2 948 68 02 (přímý) fax: +359 2 948 68 18
nouzová linka: +359 888 398045

e-mail: sofia@embassy.mzv.cz, konzulární úsek: Consulate_Sofia@mzv.cz, ekonomický úsek: Commerce_Sofia@mzv.cz

web: www.mzv.cz/sofia

Působnost úřadu: diplomatická a konzulární pro Bulharskou republiku

Provozní hodiny úřadu: pondělí až pátek 8:45–17:15; konzulární hodiny pro veřejnost: pondělí, středa, pátek 9:00–12:00

Pro cestu z letiště doporučujeme využít taxi na oficiálním stanovišti u Terminálu 2, případně lze použít i autobus MHD (l. E184 na konečnou) či metro (stanice Sofijská univerzita).

Honorární generální konzulát České republiky ve Varně

vedoucí úřadu: Mgr. Zdeňka Boeiová, honorární generální konzulka

adresa: Cani Ginčev 24, 9002 Varna, BR

tel.: +359 52 641 775 fax: +359 52 641 774

e-mail: Varna@honorary.mzv.cz

Působnost úřadu: oblast (kraj) Dobrič, Varna, Burgas (přímořské oblasti)

Provozní hodiny úřadu: úterý a čtvrtek 14:00–16:00

V letních měsících (červenec – srpen) je v provozu **konzulární jednatelství (KJ) v Burgasu**. Aktuální spojení na KJ lze získat prostřednictvím Velvyslanectví České republiky v Sofii.

Honorární konzulát České republiky v Plovdivu

Vedoucí úřadu: Ivan Mladenov Sokolov, honorární konzul

adresa: Bul. Car Boris Obedinitel 37, 3. patro

tel. : +359 889005000

E-mail : i.sokolof@abv.bg

Působnost úřadu: oblast (kraj) Plovdiv

Provozní hodiny úřadu : pondělí a středa 10:00–12:00

Zahraniční kancelář agentury CzechTrade Sofie

ved. kanceláře: Ing. Martin Hlavnička

adresa: G. S. Rakovski No. 100, 1000 Sofia

tel.: +359 2 943 31 52, +359 878 310 309



e-mail: sofia@czechtrade.cz

www.czechtrade.bg

České centrum v Sofii

ředitelka: pí Dagmar Ostřanská

adresa: G. S. Rakovski No. 100, 1000 Sofia

e-mail: ccsofia@czech.cz

www.czechcentres.cz/sofia

Kontakt na realizátora projektu PROPEA MZV ČR:

Lighthouse Capital JSC Ivan Genčev, výkonný ředitel

adresa: Moskovska 21, 1000 Sofie, Bulharsko

e-mail: ivan@bbg-simex.com

www.propea.cz



6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

- | Tísňové volání: 112
- | Policie: 166
- | Hasiči: 160
- | Lékařská pohotovost: 150
- | Dopravní policie: 165
- | Pomoc na silnicích: 146



6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Prezident

[Úřad prezidenta](#)

Parlament

[Národní shromáždění](#)

Vládní úřady

- 1 [Rada ministrů \(vláda\)](#)
- 1 [Ministerstvo zahraničních věcí](#)
- 1 [Ministerstvo vnitra](#)
- 1 [Ministerstvo energetiky](#)
- 1 [Ministerstvo zdravotnictví](#)
- 1 [Ministerstvo zemědělství](#)
- 1 [Ministerstvo hospodářství a průmyslu](#)
- 1 [Ministerstvo pro inovace a růst](#)
- 1 [Ministerstvo kultury](#)
- 1 [Ministerstvo mládeže a sportu](#)
- 1 [Ministerstvo školství a vědy](#)
- 1 [Ministerstvo životního prostředí a vod](#)
- 1 [Ministerstvo obrany](#)
- 1 [Ministerstvo spravedlnosti](#)
- 1 [Ministerstvo pro místní rozvoj a blahobyt](#)
- 1 [Ministerstvo dopravy a spojů](#)
- 1 [Ministerstvo práce a sociální politiky](#)
- 1 [Ministerstvo cestovního ruchu](#)
- 1 [Ministerstvo financí](#)

Ostatní klíčové instituce

- 1 [Bulharská národní banka](#)
- 1 [Národní příjmová agentura](#)
- 1 [Národní zdravotní pojišťovna](#)
- 1 [Státní agentura pro e-government](#)
- 1 [Agentura pro zahraniční investice InvestBulgaria](#)
- 1 [Integrovaný informační systém státní administrativy](#)
- 1 [Národní statistický institut](#)

Hospodářské komory a svazy

- 1 [Bulharská průmyslová asociace](#)
- 1 [Bulharská obchodní a průmyslová komora](#)

Užitečné zdroje

- 1 [historie, geografie, místní zvyklosti, turistické destinace](#)
- 1 [informační servis pro investory](#)
- 1 [turistika](#)
- 1 [informační portál Novinite.com](#)
- 1 [portál Business.bg](#)
- 1 [Bulharská národní televize](#)
- 1 [Bulharský národní rozhlas](#)